

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 160 Lei

LUMINILE SUFLETULUI

„Pământul era netocmit și gol, și întunec era de-asupra adâncului“, ne spune Sfânta Scriptură (Facere 1, 2).

Așadar toate cele în ființă își au începutul din neființă, din gol, din pustiu, din întunec.

Din acest haos întunecat, atotputernicia lui Dumnezeu a creat lumina, ordinea, energia, viața cu toate podoabele ei minunate. Tot așa se întâmplă și în lumea spirituală. Și aici este nevoie de lumină, de voință și energie creatoare.

Ceeace este raza soarelui pentru fața pământului, aceea este energia sufletului și lumina credinței pentru viața omenească.

Aceasta încă este goală și pustie, diformă și întunecată — până la exasperare — atunci când nu o luminează mintea înțeleaptă și credința curată. Formula salvatoare deci și pentru viața lumii de azi este: „Mai multă lumină“, îndeosebi lumină spirituală, care coboară de sus dela Părintele luminilor.

Isoarele îngemănate de lumină pentru viața sufletului sunt înțelepciunea și credința. Lumea materială, are lumina soarelui. Această ierarhie a luminii susține și îndrumă întreaga existență.

Acel care se răzvrătește împotriva acestei ierarhii a luminii, se pedepsește cu orbia. Poate orbi de lumina ochilor, poate ajunge întunecat la minte și orb în cele ale credinței. Pentru aceasta nu este îngăduit să stingem nici una din luminile vieții. Omul nu se poate lipsi nici de ochii trupești, nici de cei ai minții, nici de ai credinței. Dacă existența noastră este distrusă fără lumina ochilor și a minții, cu atât mai vartos, fără lumina credinței. Căci există în viață întunecimi, pe care nici raza soarelui, nici lumina ochilor și nici lumina minții nu le pot risipi și lumina.

O astfel de mare întunecime este și războiul, când lumina ochilor ni se întunecă de lacrimi și durere, iar cea a minții se umbrește de neputința de a pătrunde ororile lui.

Cine va lumina dar, într'o astfel de noapte barbară și sălbatică, cum e războiul? Fără îndoială, că numai flacăra vie a sufletului. Reacțiile sufletului în fața întunecării războiului, nu sunt altceva, decât străfulgerări de lumină, gânduri frământate în scîlpirile idealului creștin, experiențe văzute și privite în lumina veșniciei. Ele sunt neșovăelnicele crezuri în planurile și voia lui Dumnezeu, în victoria binelui și împlinirea nădejdelor de mai bine. Organul perceptor al acestor luminoase impresii, nu este ochiul sau mintea, ci sufletul încălzit de flacăra credinței. Acest organ reacționează la toate loviturile brutale și neînțelese ale vieții.

Acolo unde priceperea și înțelegerea dau faliment, sufletul radiază scîlpiri de lumină și din adâncul lui răsună armonii cerești, și atunci când viața este disarmonică și stridentă. În aceasta trebuie căutată adevărata valoare a sufletului.

El nu este o forță pasivă, ci una activă. El prin ochii trupești luminează existența, înțelepțește mintea și idealizează credința.

Lumina sufletului pătrunde chiar și acolo, unde ochii și mintea nu mai văd decât ruini. Chiar și aici, sufletul este în stare să cheme la viață valori noi, noi și proaspete forțe active. Fără această lumină a sufletului, existența se prăbușește, se dărâmă ca o clădire fără de temelii. Intreaga cultură omenească, fără lumina sufletului, este ca un arhitect iscusit care clădește minunat, dar nu-i în stare să-și pună clădirea sub acoperiș. Sufletul credincios, este forța care captează acordurile disonante ale vieții, pentru ca și în toiul suferințelor existenței omenești, să dea glas armoniei limpezi, a unei conștiinți superioare. Sub aripile sufletului credincios, palatul neisprăvit al culturii omenești se încheagă armonios, devenind căminul cald în care omul găsește pacea sufletului și în aceasta pace se regăsește, așa cum ar trebui să fie.

Sufletul, lumină din lumina lumii, Hristos, ne ajută să credem, că și acolo, unde pentru înțelegerea noastră nu mai există gândire limpede, se afirmă o gândire și voință supremă, iar acolo unde bunătatea și binele au dispărut, înlocuite fiind de forță și violență, stăpânește totuși, binele suprem, care până la urmă va ieși biruitor.

Dar — va zice cineva — oare nu este fără rost a vorbi azi despre puterea binelui, în mijlocul valurilor de lacrimi și sânge ale războiului? Mai are vre-un înțeles să vorbești despre lumina sufletului, când totul pare înghițit de întunecare? Mai poți vedea ceva, când ochii sunt înecați în lacrimi iar sufletul în valurile amarăciunii?

Răspunsul care se desprinde din adâncurile de lumină ale sufletului nu poate fi decât unul singur: *Disordinea nu este ordine, suferința și amarăciunea nu este bucurie, bestialitatea nu este omenie, brutalitatea nu este virtute, horcăitul morții nu este cântec, întunecatul nu este lumină și războiul nu este iubire.* Toate acestea însă nu este îngăduit să covârșescă sufletul, căci casa lui nu este numai cea spulberată de acestea. Cuibul lui nu este numai cel risipit de furtuna vremilor. Lumea lui nu este numai aceasta, mică, stilizată după capriciile omului venal și materialist.

Omul trebuie să se ridice mai presus de zona influențelor forțelor și asalturilor puterilor iraționale. Trebuie să creadă în cineva și în ceva, care are puterea să prăbușească cu un singur semn lumile cele vechi, cu un altul clădind altele noi. Desigur mulți își pierd echilibrul sufletesc atunci când în jurul lor totul se destramă, totul se nărue. Viață, fericire, bucurie, totul se risipește, se spulberă.

Greerul încă se răzvrătește, când fierul plugului îi răvășește casa și îl isgonește din cuibul său. Și oamenii, doar, numesc această răvășire: arat, iar pe ruinele casei bietului greer, cresc spicele îmbelșugate, dătătoare de viață și putere.

Fără îndoială, împotriva tuturor aparențelor de rău și distrugere, trebuie să credem neclintit în supremul bine. Trebuie să credem în cel mai mare și puternic decât noi. Trebuie să ne încredem în planurile și în purtarea lui de grijă. Această trebuie să fie lumina sufletului și axa existenței noastre, în care să stăpânească credința neclintită în biruința finală a binelui asupra răului.

Mai ales acum e nevoie de aceasta, când lumea noastră mică este zguduită din temelii,

de puterile răului. Acum avem mai multă nevoie de noua lumină a sufletului, de o nouă energie creatoare, raportând biruința tocmai când condițiile materiale ale existenței noastre se spulberă.

Aceste vremi sunt creatoare de eroi și martiri. Desigur martiriul nu este un sistem, și nici eroismul carieră, dar o învoire a lumii fără luptă și fără jertfe nu se poate.

Hristos Domnul și-a dat sufletul său pentru noi lăsând să se mistue în flacăra iubirii de oameni. Această flacăra aparține eroilor. Umbrele și cenușa revin celor neîncrezători și șovăelnici, cari din această cauză se afundă, pierind în apele și vâltorile întunecate ale existenței. „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?”

Să lăsăm, ca pe vatra răcită a sufletelor, cel ce ține în mână soarta lumilor, să reaprindă flacăra idealului curățitor și creator de lume nouă.

Preot V. MIHUȚIU

Pace

III

Toată lumea vorbește despre o *pace* apropiată, dar deocamdată numai *tunurile* își spun cuvântul. Până una alta, mai sunt și țări, care abia acum se pregătesc să *intre* în războiu. *Râul de sânge* curge înainte! Inceștarea îndârjită a taberelor vrăjmașe ne face să bănuim că pacea *nu va fi cerută* de nimeni. Ci o va *impune* cu ură răzbușătoare învingătorul, și o va primi, de nevoie, învinsul, cu ură neputincioasă, așteptând momentul prielnic pentru *revanșă*.

Deunăseamă că această pace n'are *niciun temeliu de durată*, pentru că este întemeiată pe *ură* și pentru că nu pornește din suflete, unde ar trebui să lucreze împăcarea omului cu Dumnezeu; cu sine însuși; și înfine împăcarea omului cu semenii săi prin iubire, împăcarea despre care ne vom lămuri acum.

Când s'a născut Mântuitorul, porțile dela templul lui *Ianus* — idolul cu două fețe din Roma — erau închise, în semn de pace în lume, lucru ce nu s'a mai pomenit decât *de nouă ori într'o mie de ani*. Și apoi aceasta nu era decât o pace înarmată: pacea romană („*pax romana*”), a celui mai tare. Și de atunci până azi oamenii — fiindcă nu s'au putut ridica la un înțeles creștinesc al păcii — avură parte de-atâtea războaie! Facă oricine o socoteală câtă vreme de pace avu ome-

nirea decând a ieșit în lumina istoriei și până azi, — și se va îngrijora!

Deaceia mulți oameni desamăgiți sunt de părerea că o pace neîntreruptă e cu neputință. Dimpotrivă războiul este raportul normal între oameni. *Războiul este o lege a naturii.* În natură aflăm o luptă permanentă pentru existență a tuturor vietăților, prin care cele tari se oțlesc, iar cele slabe pier. Astfel se produce o *selecțiune naturală*, care e temeiul evoluției, al progresului (Darwin). Și apoi, în ce privește pe om, prin războiu se împuținează *gurile flămânde!*

Și în această dialectică surprindem aceeași constanță a civilizației moderne: *cugetul trupului*, sau grija exclusivă de ce vom mânca sau ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca. Adecă „întreaga istorie a omenirii e o simplă luptă pentru stomac”. (Nichifor Crainic: *Puncte cardinale în haos*, pg. 35). Iar „lumea și societatea nu are o altă cârmă decât *instinctele care se degajă din foame*” (Karl Marx, după N. Roșu: *Dialectica Naționalismului* pg. 334). Atunci omul nu mai este decât un *animal* ce luptă pentru existență. Ceeace numim noi în cuvinte pompoase: *economie politică, acorduri vamale, drepturi coloniale, spațiu vital, piețe de desfacere...* nu e decât *mizera gură flămândă* ce se deschide pentru sfășierea pradei, *laba nesățioasă* care tinde la stăpânirea cât mai multor bunuri pământești. Dar bunurile sunt *limitate*; iar *pofta* de posesiune — e nelimitată. Egoismul unor indivizi sau popoare de-a ține totul numai pentru sine, dă prilej la reacțiune: *lupta de clasă* în cadrul Statului (v. Val. Iordăchescu: *Forța și Dreptul*, în: *Biserica și Problemele Sociale*, pg. 132) și *războiul* între popoare. Și astfel dorința de posesiune a prăzii îl coboară pe om în *ipostaza animalului*: omul devine *lup* pentru semenul său („*homo, homini, lupus*”) și în vâlmășia urei celui ce n'are împotriva celui ce are se pornește *războiul total* contra tuturor („*bellum omnium contra omnes*”). Așa ajungem la *împuținarea gurilor flămânde*, când cu sumele enorme cheltuite în războiu s'ar putea zidi câte o casă pentru fiecare sărman și s'ar asigura tuturor oamenilor o viață de belșug pentru cel puțin o jumătate de veac:

„*De unde sunt războaiele și de unde luptele dintre voi? — zice sf. Iacob. — Nu oare de aici: din poftele voastre care se luptă în măduarele voastre? Pofțiți și nu aveți ce pofțiți; ucideți și pismuiți și nu puteți dobândi ce doriți; vă luptați și vă războiți și nu aveți ce râvniți.. pentru că cereți rău: ca să risipiți în plăcerile voastre*” (Iac. 4, 1—3). Iată cum exprimă Cartea sfântă raportul de azi între om semenii săi. Cu lămurirea acestui raport se ocupă o știință frumos numită: *Politică*. Acum, *politica e dominată de pofta*

de stăpânire. Și astfel ea este o altă expresie nereticită a civilizației moderne, pe lângă tehnica fără suflet și cultura fără Dumnezeu, despre care amintirăm. Toate străduințele politice materialiste n'au izbutit să mențină o pace mai îndelungată. Această politică a întemeiat odinioară *pacea pe arme* („*Si vis pacem, para bellum*”), iar apoi pe *echilibrul forțelor* (Liga Națiunilor) sau pe *vicleșug* (pactele: simple „petece de hârtie”). *Pofta de pradă, pânda armată, neîncrederea, nesiguranța și la urmă războiul urei nimicitoare — iată ce ne-a dobândit politica, această nouă expresie a civilizației noastre!*

În istoria biblică se spune că puternicului *Samson* i-a fost tăiat părul pe când dormea, și pierzându-și puterea, a căzut în mâinile Filistenilor, care i scoaseră ochii. Părul i-a crescut deja iarăși, când fu adus în privești înaintea miilor de vrăjmași ca să i distreaze... — „*Să mor împreună cu Filistenii!*” — strigă el cu ură, și plecându-se cu toată puterea pe stâlpii casei, o prăbuși, ucizându-i pe toți și pe sine. (Judecători 16, 21—30).

Samson este invinsul orbit de ură, care simțind că i revin *puterile*, cu toată *setea de revanșă* apucă *stâlpii de temelie ai lumii* și se prăbușește în vâltoarea nimicitoare a urei împreună cu vrăjmașul. Să luăm aminte! că simbolicul *Samson* se va ridica din nou și dintre ruinele acestei civilizații, atâta vreme cât temelia păcii va fi întemeiată pe „*cugetul trupului*”, cu toate numirile lui! *Adevărata pace lucrează în suflete împăcarea omului cu semenii săi prin iubire. Iubirea de aproape și singurul raport normal între oameni, care sunt ceva mai mult decât niște simple fiare flămânde ce se sfășie deasupra vre-unei prăzi!*

Pacea și buna învoire dintre oameni este înțeleasă ca o expresie socială a iubirii de aproape. Dumnezeu este icoana păcii (I. Petrovici: „*Biserica și Pacea*” din: *Biserica și Problemele sociale* pg. 259—260). Căci fiind el Tatăl tuturor oamenilor, apoi printrânsul toți sunt frați întreolaltă și iubirea frățască trebuie să conducă raportul între oameni. „*Oricine iubește e născut din Dumnezeu*” (I Io. 4, 7). Sf. Pavel spune că: „*Dragostea îndelung rabdă, este bună, dragostea nu pismuiește, dragostea nu se îngâmă, nu se trufește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se întărită, nu gândește răul, dar se bucură de adevăr*” (I Cor. 13, 4—6). Și „*dragostea — zice sf. Ioan Gurădeaur — este rădăcina, izvorul și mama tuturor bunătăților.. ca o mamă adună la sânul ei pe toți cei care se refugiază la ea*”. Iar Mântuitorul Hristos, amintind porunca cea mare de-a iubi pe Dumnezeu, mai adaugă zicând: „*Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. În aceste două porunci se cuprinde toată Legea și Proorocii*”

(Mt. 22, 36—39). De fapt, *iubirea este esența creștinismului și izvorul păcii*. „Afară de dragostea creștină nu există pace și mântuire pentru lume” (Em. Vasilescu: Râvna Casei Tale pg. 158).

Insfârșit, acum putem înțelege de ce spunea Domnul Hristos: „*Pace las vouă; pacea mea o dau vouă, nu precum vă dă lumea vă dau eu*” (Io. 14, 27). Lumea caută pacea în afară. Și civilizația modernă stăpânită de cugetul trupului nu ne-a putut da decât *ruine, neliniște și ură. Tehnica, țără suflet, cultura, fără Dumnezeu și politica materialistă, sunt expresia acestei civilizații care se prăbușește*. În amurgul civilizației moderne, licărește însă *pacea de mâne* pe care numai religia creștină o poate făuri. *Pacea lui Hristos care începe dela inima noastră și acolo lucrează împăcarea omului cu Dumnezeu prin credință; cu sine însuși, prin speranță; și cu semenii săi, prin iubire. Pacea adevărată nu poate fi decât pacea lui Hristos.*

Apoi de ce n'a făcut creștinismul pace în lume de atâta vreme? — ar putea obiectiona mulți. Tuturora le răspundem întâiu cu profesiunea de credință a unui filosof român: „Personal n'am putut să înțeleg cum se pot găsi oameni care să afirme: Creștinismul aparține trecutului, când el nu aparține încă nici prezentului, ci cu foarte puține excepții el aparține mai degrabă viitorului, și unui viitor care nu se va consuma la repezeală, ci unuia care nu poate să se istovească niciodată. Creștinismul nu este îmbătrânit și nu este învechit” (Ion Petrovici: Fulgurații filosofice și literare, pg. 156). Apoi mai rămâne de făcut o întrebare: *Oare a făcut creștinismul pace în inima mea și a ta și a lui? Căci de-aci pornește pacea în lume. Și dacă nu am în inima mea pacea, oare creștinismul e devină, sau eu?!* Noi oamenii purtăm vina că ne-am lăsat cu totul cuprinși în mreaja civilizației actuale stăpânită de cugetul trupului, care este moarte. Deci tot noi — dacă dorim într'adevăr pacea — trebuie să primim în inimile noastre pacea lui Hristos. *Prin credință, speranță și iubire o vom câștiga în-lăuntrul nostru și de-aci va izvorî în lumea întreagă. Să fim noi făuritorii păcii, spre fericirea noastră și a veacului ce vine. Așa zice Domnul: „Fericii făcătorii de pace, că aceia fii lui Dumnezeu se vor chema” (Mt. 5, 9).*

Presviterul B.

In caz de alarmă aeriană graba și lipsa de disciplină pot provoca mai multe accidente decât bombele avioanelor inamice.

Ocotirea familiei în Statul Național-Socialist

I

Revoluția național-socialistă a schimbat în-fățișarea Germaniei sub raport politic, social și spiritual. Hitlerismul vrea ca să creeze din Germania un stat puternic sub toate aspectele și pentru ca să ajungă la aceasta, a căutat mai întâiu să dărâme o mentalitate învechită ce pune individul în centrul preocupărilor permanente. Individul trebuie mai întâiu fortificat fiziceste și spiritualiceste, redându-i națiunii complect sub cele două aspecte, pentru ca astfel națiunea să poată progresa și impune.

Pentru desăvârșirea acestei educații, național-socialismul a așezat individul în *familie* — nucleul social care constituie temelia vieții în comunitatea națională și în care se dezvoltă facultățile morale și spirituale ale generației tinere. După felul în care se formează individul în sânul familiei se alcătuiște și comunitatea națională. Deaceea, dacă întotdeauna, de alungul veacurilor și la toate popoarele, familia a constituit o preocupare, nicăiri ea nu și-a găsit o rezolvare atât de satisfăcătoare ca în Germania. Intervenția categorică și deplină a statului a îndrumat familia sub raport moral, economic și juridic printr'o politică a familiei, în care se reflectă nu numai grija conducătorilor, ci mai ales necesitățile pentru propășirea nucleului familiar și rezultatele miraculoase, cari se dovedesc mereu, sunt un neîndoios indiciu.

Punctul de plecare pentru alcătuirea familiei este *căsătoria*. O căsătorie trainică între bărbat și femeie, ca să fie rodnică trebuie să aibă la bază iubirea reciprocă și fidelitatea, fiind în acelaș timp condiționată atât de o stare materială conformă cerințelor vieții, cât și de sănătatea fizică și intelectuală a celor doi. Deaceea tendința statului național-socialist s'a manifestat în toate aceste direcții, călăuzind tineretul german și creind avantaje felurite, prin acordarea de ajutoare, cari departe de a avea un aspect caritativ, au constituit din contră un mijloc salutar de-a protegi națiunea, asigurându-i vitalitatea.

Prima măsură luată deci de către statul german a fost încă din 1933 prin „*Legea pentru oprirea progenerării cu boale ereditare*”, care cu doi ani mai târziu, în 1935, a fost completată cu „*Legea pentru protecția sănătății ereditare a popoului german*”. Ambele au ca scop împiedecarea încheierii căsătoriei între indivizi cari poartă în sânge germenul unei boli ereditare.

Tinerii cari doresc să încheie o căsătorie

trec mai întâiu pe la un „Birou de îndrumare pentru îngrijirea eredității și rasei”, unde aceștia primesc lămuririle și sfaturile necesare privitor la sănătatea lor.

Pentru cei ce au dificultăți materiale cu ocazia injghebării unui cămin — fiind în același timp deplin sănătoși — statul acordă un împrumut pentru căsnicie, care scoate astfel pe cei lipsiți din vâltoarea neagră a grijilor de început, cari influențează neplăcut asupra spiritului și chiar a fizicului. În primii cinci ani s'au acordat peste un milion de astfel de împrumuturi, iar rezultatul s'a dovedit strălucit. Restituirea acestui împrumut nu constituie totuși o greutate mai târziu când copiii sănătoși inundă casa, fiindcă legea reglementează modalitățile de plată, reducându-se anumite procente din datorie, în raport cu numărul copiilor născuți. Mijloace fiscale stabilite tot prin lege, echilibreză aceste cheltuieli prin impunerile urcate pe seama celibatarilor și a celor cari — deși capabili — n'au dorit să aibă urmași.

Femeea este aceea care asigură continuitatea unei națiuni, și de sănătatea ei fizică și sufletească depinde binele și prosperarea familiei. Menirea sa este în primul rând aceea de soție și mamă, funcțiune prin care se încadrează conștientă în cadrul națiune. Femeie și mamă, ea se bucură astăzi de întreg respectul, și atenția tuturor se îndreaptă cu simpatie asupra rolului deosebit pe care-l are pentru perpetuarea rasei. „Lumea femeii este compusă din bărbatul, copilul și familia ei”, — declară Hitler. O mamă trebuie să aibă copii numeroși, b'ne crescuți și sănătoși, iar ca soție trebuie să fie o tovarășă de luptă și de viață a bărbatului, colaborând cu el și participând activ la „marea operă educativă a Statului”. Astăzi progresul natalității este asigurat, avortul fiind cu desăvârșire interzis. Numeroșii copii rezultați din afara vieții familiare și a căror paternitate nu este stabilită, sunt internați și crescuți în orfelinate anume create pentru acest scop. Dar în timp ce statul ocrotește copiii nelegitimi, face eforturi pentru legitimarea legăturilor libere și încurajarea căsătoriilor prin tot felul de mijloace.

Însă pentru ca familia să se mențină în starea ei de dezvoltare normală, e nevoie în primul rând ca femeea să se bucure de anumite avantajii cari să-i asigure sănătatea și mulțumirea sufletească. Pentru că greutățile — ca și surprizele neplăcute ivite prin îmbolnăvirea, accidentarea etc. unuia din membrii ei — într'o familie numeroasă sunt multiple și depășesc de multeori puterea de rezistență fizică și morală a unui om. Ori toate grupurile familiei cad în sarcina femeii, care-i imprimă caracterul — bun sau rău — după firea

ei fizică și intelectuală. Ajutoarea de vecinătate stă în ajutorul femeii-mamă, care are copii mulți și care nu poate singură să-și aranjeze gospodăria în anumite cazuri de boală etc., trimițând copiii cari nu sunt încă de școală la un cămin de zi pentru copii, unde primesc masa la amiază atâta timp cât femeia este angajată în necazurile cari cari s'ai ivit pe neașteptate. În afară de aceste cămine de zi, mai sunt grădinițele de copii din timpul recoltei tot pentru ușurarea mamelor, iar copii de școală debili, cari au nevoie de recreație, sunt trimiși în căminele de recreație, aflate în localități climaterice frumoase, unde timp de câteva săptămâni au posibilitatea să se refacă fizicește.

Pr. Mircea Munteanu

Despre ce să predicăm?

În *Duminica 12-a d. Rusalii* (27 August 1944) vom vorbi despre: PROSCOMIDIE (II.)

Sf. Scriptură, înfățișându-ne moartea de pe cruce a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ne atestă în ne-numărate locuri că ea a fost jertfa de împăcare a omului cu Dumnezeuul său și mijlocul de izbăvire al lui din osânda păcatului strămoșesc. Din descoperirile ei cunoaștem însă că această jertfă n'a fost adusă numai pentru omul vremii de atunci, când ea s'a plinit de fapt, ci din roadele ei binecuvântate s'au împărțit și se vor împărți toți oamenii, din toate timpurile și din toate locurile, cei vii ca și cei morți, dacă bineînțeles au nădărdit sau cred și vor crede în dumnezeirea Lui. Mântuitorul însuși a întărit acest adevăr atunci când a spus Ucenicilor Săi: „Fiul omului n'a venit să I se slujască, ci ca să slujască El și să-și dea sufletul răscumpărare pentru mulți” (Mc. 10, 45). Iar altădată, vorbind cu Nicodim despre același rost al întrupării Sale, spunea: „Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul Său, cel unul născut, l-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața de veci. Că n'a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume, ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască lumea prin El” (In. 3, 16-17). Același adevăr îl exprimă și sf. Apostol Pavel atunci când scrie în epistolele sale: „Hristos spre aceasta a murit și a înviat și a trăit, ca să domniască peste cei morți și peste cei vii”; deci „dacă trăim, pentru Domnul trăim, și dacă murim, pentru Domnul murim” căci El „pentru toți a murit” (Rom. 14, 8—9; II Cor. 5, 15).

Pe temeiul acestui caracter universal al jertfei de pe crucea a Mântuitorului. Biserica noastră a obișnuit încă din cele mai vechi timpuri, ca la sf. Liturghie ce se face întru pomenirea morții Lui, să se pomeniască și numele Sfinților cari din veac bine

I-au plăcut Lui, cât și cei morți și cei vii, pentru că în chipul acesta cei dintâi să mijlociască, iar cei din urmă să dobândiască viața de veci. O face aceasta din convingerea că întocmai cum din roadele jertfei de pe cruce s'au împărțășit toți oamenii, din toate locurile și din toate timpurile, tot astfel și din bogăția ospățului celui veșnic al jertfei celei fără de sânge se cade să se împărțășiască toți aceia cari au crezut și vor crede în dumnezeirea Lui.

Pomenirea sfinților, ca și a creștinilor morți sau vii, se face însă nu numai la sf. Liturghie, ci chiar și la sf. Proscomidie când se pregătesc darurile pentru sf. jertfă poruncită de Iisus. „*De vreme ce întru Hristos toți se unesc, trebuie dimpreună cu pomenirea Domnului a face pomenirea și robilor Lui*“ spune sf. Simeon Tesalonicul.) Și de fapt, preotul, după ce a scos din prima prescură sf. Agneț și după ce a binecuvântat vinul amestecat cu apă din sf. Potir, ia în mână a doua prescură și scoate dintr'una o părticică în formă de triunghi întru cinstea și pomenirea sf. Fecioare Maria, deoarece dintr'ânsa s'a născut după trup Cel ce a pățimit pentru noi și ne-a mântuit prin moartea Lui. Ca una ce este „mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită, fără de asemănare, decât Serafimii“, sf. Fecioară mijlocește, prin rugăciunile Sale, pe lângă dumnezeescul Ei Fiu, ca să primească „*jertfa aceasta întru jertfelnicul cel mai presus de ceruri*“ și să ne trimită nouă dumnezeiasca Sa milă. Părtica aceasta preotul o așează în partea dreaptă a sf. Agneț, spunând întocmai ea și psalmistul: „*De față a stătut împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină aurită, îmbrăcată și prea înfrumșetată*“.

La apoi în mână a treia prescură și scoate dintr'ânsa nouă părticele între cinstea și pomenirea sf. Ioan Botezătorul, a sf. Prooroci, a sf. Apostoli, Ierarhi, Mucenici și Mucenice, Cuvioși și Cuvioase, a sfinților doctori fără de arginți, a sf. părinți Ioachim și Ana și a sfântului zilei, precum și a celui a cărui Liturghie se săvârșește. Aceștia fiind, după însăș cuvintele Mântuitorului „prietenii“ ai Săi și casnici împreună cu Dumnezeu, din acest motiv și părticelele scoase întru cinstea și pomenirea lor se așează de-a-stânga sf. Agneț, în trei rânduri unul sub altul, închipuind cu aceasta cele nouă cete îngerești cari cu neîncetate glasuri îl preamăresc pe Făcătorul a toate.

Din prescura a patra preotului scoate părticele pentru episcop și rege, precum și pentru alți creștini aflători în viață pe cari dorește să-i pomeniască, sau i s'a cerut să fie pomeniți la aducerea sf. Jertfe. Rugându-se pentru aceștia el zice cu atâta stăruință: „*Primește, Doamne, jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor tuturor fraților cei întru Hristos și pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și dosădit, căruia îi trebuie mila și ajutorul lui Dumnezeu, pentru apăra-*

rea fărăi acesteia și a celor ce viețuiesc într'ânsa și pentru pacea și întemeierea a toată lumea;... pentru cei trimiși, pentru cei ce sunt în călătorie, pentru tămăduirea celor ce zac în boale, pentru izbăvirea celor robiți, pentru cei ce sunt în judecăți, în ocne, în izgoniri, în necazuri și îmbulzire, pentru cei ce ne iubesc și pentru cei ce ne urăsc pe noi“... Este una din cele mai mișcătoare rugăciuni pe care slujitorul sf. altar, în calitatea sa de pregătitor al darurilor de jertfă, o înalță aci către tronul milostivirii cerești. Este cea mai caldă expresiune a chemării sale de rugător neîncetat către Dumnezeu, pentru toți aceia cari prin botez s'au făcut mădulare vii ale Bisericii lui Hristos și cea mai luminoasă dovadă a dragostei frățești ce domnește aci între toți.

Preotul ia în sfârșit a cincia prescură și scoate din ea părticele pentru ctitorii morți ai sf. locaș, „*pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru buna credință, a strămoșilor, a moșilor, a părinților, a maicelor, a fraților, a surorilor, a fiilor și a ficelor*“ și a tuturor aceluia cari au adormit „*întru nădejdea învierii și a vieții de veci*“. Scoate apoi din prescura patra o părticică și pentru sine și se roagă cu aceeaș smerenie ca Dumnezeu, după mulțimea îndurărilor Sale, să pomeniască și a sa nevrednicie, să-i ierte toată greșala cea de voie și fără de voie și să nu opriască pentru păcatele sale trimiterea sf. Duh peste darurile ce sunt puse înainte.

Toate aceste părticele ce au fost scoase din ultimele două prescuri se așează în partea de jos a sf. Agneț, așa că acum acesta este înconjurat și de sfinții cari alcătuiesc *Biserica triumfătoare sau cerească* și de cei cari formează *Biserica luptătoare sau pământescă*. Pe sf. Disc este de față, în chipul acesta, toată Biserica lui Hristos, avându-l în mijloc pe Dânsul, lumina cea adevărată și viața cea fără de sfârșit. „*El este în mijloc prin Agneț, iar Maica Lui d'a dreapta prin miridă, Sfinții și Ingeri d'astânga, și dedesupt toată adunarea a celor binecredincioși cari au crezut într'Ânsul. Aceasta este Taina cea mare. Dumnezeu între oameni, Dumnezeu în mijlocul Dumnezeilor cari se îndumnezeesc dela El cu adevărat din fire Dumnezeu, care s'a întrupat pentru dânșii. Acesta este Impărăția ce va să fie și petrecerea vieții cei vecinice, Dumnezeu cu noi, văzut și împărțășit*“²⁾.

În fața acestei mărețe taine preotul se închină cu adâncă evlavie și aduce tămâie „*întru miros de bună mireasmă duhovnicească*“, pe care primind'o întru jertfelnicul Său, cel mai presus de fire, să ne trimită nouă harul Sf. Său Duh.

Până aci, după cum am văzut, proscomidia simbolizează, prin rugăciunile și prin actele săvârșite de preot, anumite întâmplări în legătură cu patimile

) Cp. cit. cap. 94 p. 99.

²⁾ Sf. Simeon Tesalonicul: op. cit. cap. 94, p. 101.

și moartea de pe cruce a Fiului lui Dumnezeu. Acum urmează însă câteva lucrări prin cari el vrea să însemneze și cele dinainte de aceste patimi, și anume nașterea Sa și viața tănuită până la arătarea Lui. În acest scop el vede acum în proscomidier peșterea umilă din Vifleemul Iudeii, unde Prea Sfânta Fecioară l-a născut și l-a culcat, iar în steluță însăși steaua care a condus pe magi. Dreptacea luând aceasta steluță și tămâind-o, o așează deasupra cinstitelor daruri, zicând: „Și venind steaua a stătut deasupra unde era pruncul“. Ia apoi sf. acopereminte și acopere cu ele sf. Disc sf. Potir, iar peste toate acestea așează sf. Aer, rugându-se totodată ca Dumnezeu să ne acopere și pe noi cu acoperemântul aripelor Sale și să goniască dela noi pe tot vrăjmașul și pismașul, să împace viața noastră și să ne mântuiască ca un bun și de oameni iubitor. Această acoperire a cinstitelor daruri închipuie viața Mântuitorului dinainte de arătarea Lui, când și „puterea Dumnezeului întrupat era acoperită sau ascunsă, până la vremea minunilor și a mărturiei celei din cer“ cum se exprimă Nicolae Cabasila.³⁾

Inchinându-se din nou în fața a acestei revărsări de iubire cerească, ca și altădată magii și păstorii în peșterea din Vifleem, preotul aduce ca dar miros de tămâie și se roagă apoi pentru punerea înaintea a cinstitelor daruri. Este rugăciunea în decursul căreia el se roagă ca Domnul să bineovinteze această punere înaintea a cinstitelor daruri, să le primească în jertfelnicul Său cel mai presus de ceruri și să pomenească pe cei cari le-au adus și pe cei pentru cari s'au adus. După aceasta face obișnuitul sfârșit și tămâind din nou spune cu umilință psalmul 50. Cu aceasta proscomidia a luat sfârșit, iar preotul se pregătește pentru sf. Liturghie, când darurile puse înaintea aci se vor sfinți în adevăr și vor sfinți și pe cei ce le vor primi.

Creștinii timpurilor vechi, înțelegând rostul însemnat al acestei prime părți din taina măreață a Liturghiei noastre, să străduiau să aducă întotdeauna darurile necesare pentru săvârșirea ei, cerând totodată, ca la aducerea sf. jertfe să fie pomeniți și morții și cei vii din familiile lor. Faptul acesta constituia cea mai caldă expresiune a recunoștinței față de Dumnezeu, care prin harul Său a binecuvântat rodul muncii lor, și cea mai bună dovadă o înfrățirii cu cei morți și cu sfinții a căror mijlocire o cer prin rugăciunile preotului slujitor.

Obiceiul de aduce la sf. biserică astfel de daruri pentru sf. jertfă l-a moștenit încă dela primele sale începuturi și credința poporului nostru. Nu odată această credință a lui l-a făcut să ceară preotului ca să slujască Liturghii anume pentru ai săi. O făcea aceasta atât în semn de mulțumire pentru

tot darul primit de sus, cât și ca o smerită cerere pentru iertarea și odihna celor morți și pentru dobândirea tuturor celor de trebuință și de folos vieții lui. Să urmărim și noi acestui obicei străbun, căci în chipul acesta ne vom alătura și noi la nemărginita slăvire pe care sfinții și ingerii, viii și cei morți o aduc lui Dumnezeu oridecâteori se slujește sf. jertfă, dorită și poruncită de Fiul Său, „Printr'o singură liturghie — spune un învățat autor al unei scrieri liturgice — se dă lui Dumnezeu mai multă slavă decât prin toate omagiile la un loc, ale celor ce locuiesc în cer și pe pământ în toată vecinicia“⁴⁾.

⁴⁾ Cf. Pr. Petre Vintilescu: *Curs de liturgică generală*. București pg. 177.

T.

Informațiuni

■ **MISIUNILE RELIGIOASE DELA HRAMUL SF. MĂNĂSTIRI H.-BODROG** au decurs și în acest an într'o atmosferă de reculegere sfântă și de așteptare plină de speranță a păcii lui Hristos pentru întregul neam omenesc acum încă înclăștat cu ură în războiul nimicitor. Toate rugăciunile și cuvântările acestor misiuni aveau scopul de-a sălășlui pacea lui Hristos în suflete, mai întâi. La Vecernie a predicat pâr. diacon Al. Budai despre pace ca dar al lui Dumnezeu; la sf. Maslu — pâr. Ioan Moțiu-Măderat: boala încearcă pe cei învrăjbiți; la „Drumul Crucii“, pâr. Turicu, Brădean, Balta și Bogdan; la Denii, pr. Ioan Faur-Șimand, despre Maica Domnului, ca ocrotitoare a celor întristați.

La sf. Liturghie a pontificat Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Andrei înconjurat de un sobor de preoți și a predicat despre Pacea lui Hristos spre deosebire de pacea oamenilor. Pacea aceasta se dobândește prin rugăciune la sfințele biserici, dela care nimeni nu e permis să lipsească.

■ **P. S. SA VALERIU MOGLAN**; vicarul sf. Mitropolii a Moldovii, a fost citat pe națiune, pentru că a rămas în Iași în tot timpul întărind cu pildă vie și cu rugăciuni inima celor rămași acolo, și chiar a soldaților de pe front.

Școala de Duminecă

35. Program pentru Dumineca 27 August 1944.

1. *Rugăciune*: Împărate ceresc...

2. *Cântare comună*: Unule-Născut Fiule... (Dela sf. Liturghie).

3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Matei 19, 16—26) și *Apostolului* (I Corinteni 15, 1—11) zilei, cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Păharul mântuirii. (70. (Cânt. rel. pag. 8).

6. *Cetire din V. T.*: Faptele lui Samson. (Judecători c. 14).

7. *Povești morale*: Despre împrumutare și chezașuire (Cartea înțel. lui Iisus Sirah c. 29).

8. *Intercalații*: Poezii rel. etc.

9. *Cântare comună*: Cu vrednicie și cu dreptate... (Dela sf. Liturghie).

10. *Rugăciune*: Doamne Dumnezeul nostru, adu-ți aminte... (Liturghier pg. 172).

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943). A.

³⁾ Op. cit. p. 187—188.

Nr. 3543/1944.

Anunț școlar pentru elevii Școlii Eparhiale de Cântăreți

În Școala Eparhială de cântăreți bisericești din Arad se primesc pentru anul școlar 1944/45 ca elevi, tineri între 15—25 ani cu cel puțin patru clase primare.

Cererile timbrate se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad până la data de 10 Septembrie 1944, însoțite de următoarele acte:

1. Extras de naștere și de botez.
2. Certificat școlar din ultima clasă.
3. Certificat de moralitate dela Oficiul Parohial.

Taxele școlare sunt anuale:

- a) de înscriere 500 lei,
- b) taxă școlară 5000 lei,
- c) pentru locuință, încălzit, luminat, etc. 9000 lei, care taxe vor achitate trimestrial și anume: la începutul anului 5500 lei, după Crăciun 5000 lei și după Paști 4000 lei.

Hrana elevilor, în care se cuprinde și pâinea, va fi pregătită la bucătăria Academiei Teologice, plătindu-se lunar pentru aceasta 3000 lei și în natură 1 kgr. și jumătate untură, 15 ouă și 3 kgr. făină albă.

Candidații pentru anul întâiu vor fi supuși unui examen de primire, ce se va ține la 30 Septembrie 1944.

Cursurile se încep la 2 Octombrie 1944. Toți elevii vor locui în internat și vor aduce cu ei hainele necesare pentru așternut, tacâmuri (farfurie, ceașcă, cuțit, lingură, furculiță) și lăncieria trebuincioasă provăzută cu saltea, perină, plapomă și schimbările necesare cu monogramul elevului.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 12 August 1944.

† ANDREI

Episcop.

Ic. Stavr. Caius Turicu

consilier, ref. eparhial.

Anunț școlar

Direcțiunea Școlii Normale Ort. Rom. din Arad, aduce la cunoștința celor interesați că examenele de corigență și de admitere se vor ține după următorul program:

1. Examenul de selecționare pentru admitere în cl. V, la 1 Septembrie 1944.

Se vor putea prezenta în afară de absolvenții cl. IV a școlilor normale, și absolvenții de gimnaziu și ai cursului inferior de liceu. Examenul constă din probe scrise la limba română și

matematici și din examinare orală din materiile: limba română, istoria Românilor, geografia României, matematici și limba franceză.

În prealabil candidații vor fi supuși unui examen medical și unui examen pentru constatarea aptitudinilor muzicale. Ambele examene sunt eliminatorii. Candidații reușiți cu media de cel puțin 7, vor putea obține burse sau semiburse.

Termenul pentru depunerea cererilor de înscriere la examen este până la 25 August 1944.

2. Examenul de corigență, în ziua de 4 Septembrie a. c.

3. Examenul integral și particulare partea II pentru elevii încorporați și cei în concediu medical, la 4 Septembrie a. c.

4. Examenul de admitere în clasa I, la 5 Septembrie a. c.

La acest examen vor fi primiți absolvenții cursului primar în vârstă între 11—13 ani. Dispensă în plus nu se aprobă decât de Ministerul Culturii Naționale.

Examenul constă din câte o probă scrisă la limba română și matematici și din examinare orală la limba română, istoria și geografia României și matematici. În prealabil candidatul va fi supus unui examen medical și unui examen pentru constatarea aptitudinilor muzicale, cari examene sunt eliminatorii.

Candidații reușiți cu media de cel puțin 7 vor obține burse, după ordinea clasificării și stării materiale a părinților.

Cererile de înscriere se vor înainta până la data de 8 August 1944, însoțite de următoarele acte: 1) Extras de naștere, 2) Extras de botez, 3) Certificat de cetățenie și origine etnică, 4) Certificat de școală primară, 5) Certificat de starea materială a părinților și numărul copiilor, 6) Bulletin de revaccinare.

Nr. 3488/1944.

Comunicat

În ziua de 14 Septembrie, Ziua Crucii, se va purta colectă în toate parohiile din Eparhie pentru augumentarea fondului „Obolul Crucii“, menit a sprijini toate acțiunile spirituale ale Bisericii. Sumele colectate vor fi trimise, cu proces verbal, oficiului protopopesc în termen de 8 zile. P. C. Părinți protopopi le vor trimite, în termen de 15 zile, pe adresa Consiliului Central Bisericesc, str. Maria Rosetti Nr. 63.

Consiliul Eparhial